

**WYTYCZNE PAŃSTWOWEJ KOMISJI WYBORCZEJ
DLA OKRĘGOWYCH KOMISJI WYBORCZYCH, DOTYCZĄCE
PRZYJMOWANIA ZGŁOSZEŃ I REJESTRACJI OKRĘGOWYCH LIST
KANDYDATÓW NA POSŁÓW I KANDYDATÓW NA SENATORÓW
W WYBORACH DO SEJMU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
I DO SENATU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ,
ZARZĄDZONYCH NA DZIEŃ 21 PAŹDZIERNIKA 2007 R.**

I. Przyjmowanie zgłoszeń list okręgowych i kandydatów na senatorów

1. Okręgowa komisja wyborcza wykonuje zadania określone w ustawie z dnia 12 kwietnia 2001 r. — Ordynacja wyborcza do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. Nr 46, poz. 499, Nr 74, poz. 786 i Nr 154, poz. 1802, z 2002 r. Nr 14, poz. 128, Nr 113, poz. 984, Nr 127, poz. 1089 i Nr 153, poz. 1271, z 2003 r. Nr 57, poz. 507 i Nr 130, poz. 1188, z 2004 r. Nr 25, poz. 219, z 2005 r. Nr 140, poz. 1173, z 2006 r., Nr 218, poz. 1592 oraz z 2007 r. Nr 25, poz. 162 i Nr 112, poz. 766), zwanej dalej „Ordynacją wyborczą”, w sposób i w trybie określonym w regulaminie, stanowiącym załącznik nr 1 do uchwały Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 6 czerwca 2005 r. w sprawie regulaminów okręgowych i obwodowych komisji wyborczych powołanych do przeprowadzenia wyborów do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej (M. P. Nr 35, poz. 480).

Okręgowa komisja wyborcza ustala na pierwszym posiedzeniu działania związane z przyjmowaniem zgłoszeń okręgowych list kandydatów na posłów i kandydatów na senatorów, uwzględniając, że większość zgłoszeń jest dokonywana w okresie bezpośrednio poprzedzającym upływ terminu do ich dokonania. Termin ten upływa w dniu 26 września 2007 r. o godz. 24⁰⁰ (art. 143 ust. 1 i art. 190 w związku z art. 10 ust. 2 pkt 1 lit. d Ordynacji wyborczej; dalej

powoływane przepisy dotyczą tej ustawy). Informację o miejscu, dniach i godzinach dyżurów podaje się do publicznej wiadomości przez wywieszenie w siedzibie komisji, a także, w miarę możliwości, w formie komunikatu w lokalnej prasie, rozgłoszeniach radiowych i telewizyjnych.

Dokumenty związane z przyjmowaniem zgłoszeń okręgowych list kandydatów na posłów i kandydatów na senatorów oraz rejestracją list i kandydatów sporządzane są według wzorów określonych przez Państwową Komisję Wyborczą uchwałą z dnia 3 września 2007 r. w sprawie wzorów potwierdzenia zgłoszenia okręgowej listy kandydatów na posłów i protokołu rejestracji okręgowej listy kandydatów na posłów oraz wzorów potwierdzenia zgłoszenia kandydata na senatora i protokołu rejestracji kandydata na senatora (M. P. Nr 58, poz. 658).

Przy przyjmowaniu zgłoszeń okręgowych list kandydatów na posłów i kandydatów na senatorów oraz rejestracji list i kandydatów komisja powinna korzystać z dostarczonego przez Krajowe Biuro Wyborcze systemu informatycznego, za pomocą którego gromadzone są dane i tworzone są wymienione wyżej dokumenty.

W sprawach niżej wymienionych komisja podejmuje postanowienia w formie odrębnej uchwały:

- 1) wezwanie do usunięcia wad zgłoszenia oraz do uzupełnienia wykazu podpisów wyborców popierających zgłoszenie (art. 147 ust. 2, art. 148 ust. 1);
- 2) odmowa rejestracji listy okręgowej bądź poszczególnych kandydatów z tej listy lub kandydata na senatora (art. 147 ust. 2, art. 148 ust. 2, art. 149 ust. 2);
- 3) skreślenie kandydata z zarejestrowanej listy okręgowej lub skreślenie kandydata na senatora (art. 153 ust. 1);
- 4) uzupełnienie zarejestrowanej listy okręgowej (art. 153 ust. 2);
- 5) unieważnienie rejestracji listy okręgowej lub rejestracji kandydata na senatora (art. 153 ust. 3 i 4).

Postanowienia w tych sprawach wymagają uzasadnienia, a gdy przysługuje od nich środek prawny — także zamieszczenia odpowiedniego pouczenia.

2. Okręgowa komisja wyborcza, wykonując czynności związane z przyjmowaniem zgłoszeń, powinna mieć na uwadze, że:

- 1) prawo do zgłoszenia list kandydatów na posłów i kandydatów na senatorów mają tylko te komitety wyborcze, które uzyskały od Państwowej Komisji Wyborczej uchwałę w sprawie przyjęcia zawiadomienia o zamiarze zgłaszania kandydatów na posłów (senatorów) lub zawiadomienia o utworzeniu komitetu wyborczego, zwaną dalej uchwałą w sprawie przyjęcia zawiadomienia (art. 103). Bieżąca informacja o tych komitetach jest dostępna dla każdej okręgowej komisji wyborczej. Zbędne jest zatem żądanie od zgłaszającego przedkładania komisji uchwały Państwowej Komisji Wyborczej w tej sprawie;
- 2) komitet wyborczy może zgłosić w każdym okręgu wyborczym tylko jedną listę kandydatów na posłów, liczba zaś kandydatów na liście nie może być mniejsza niż liczba posłów wybieranych w tym okręgu i nie większa niż dwukrotność tej liczby (art. 139 ust. 1, art. 143 ust. 2). Odpowiednio, komitet wyborczy może zgłaszać najwyżej tylu kandydatów na senatorów, ilu senatorów jest wybieranych w danym okręgu wyborczym (art. 195 ust. 1);
- 3) kandydat na posła może być zgłoszony tylko w jednym okręgu wyborczym i tylko z jednej listy okręgowej, a kandydat na senatora — tylko w jednym okręgu i tylko w ramach zgłoszenia przez jeden komitet wyborczy (art. 139 ust. 2 i art. 195 ust. 2);
- 4) nie można kandydować równocześnie na posła i na senatora (art. 8 ust. 2);
- 5) kandydatem na posła lub na senatora może być tylko obywatel polski, mający prawo wybierania, który najpóźniej w dniu wyborów osiągnął wiek: kandydat na posła — 21 lat, a kandydat na senatora — 30 lat (art. 99 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej); nie może być kandydatem na posła ani na senatora osoba, wobec której wydano prawomocne orzeczenie sądu stwierdzające utratę prawa wybieralności, o którym mowa w art. 21a ust. 2 ustawy z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944-1990

oraz treści tych dokumentów (Dz. U. z 2007 r. Nr 63, poz. 425 z późn. zm.)

— art. 8 ust. 1a;

- 6) każda lista kandydatów na posłów powinna być poparta podpisami co najmniej 5.000 wyborców stale zamieszkałych w danym okręgu wyborczym (art. 142 ust. 1) albo do zgłoszenia powinno być dołączone zaświadczenie Państwowej Komisji Wyborczej o uprawnieniu danego komitetu do zgłaszania list bez poparcia podpisami wyborców (art. 142 ust. 2 i 3);
  - 7) zgłoszenie każdego kandydata na senatora wymaga odrębnego poparcia podpisami co najmniej 3.000 wyborców stale zamieszkałych w danym okręgu; do zgłoszeń kandydatów na senatorów przepisów o zaświadczeniu nie stosuje się (art. 196 ust. 1 i 5 oraz art. 198 ust. 2).
3. Zgłoszenie, na piśmie, okręgowej listy kandydatów na posłów lub kandydata na senatora powinno być doręczone okręgowej komisji wyborczej przez pełnomocnika wyborczego komitetu lub osobę przez niego upoważnioną, osobiście, najpóźniej w dniu 26 września 2007 r. do godz. 24⁰⁰ (art. 143 ust. 1 i 3 w związku z art. 10 ust. 2 pkt 1 lit. d).

Przyjmowanie dokumentów zgłoszenia komisja może powierzyć wyznaczonym osobom bądź utworzonym w tym celu zespołom. Przyjmujący zgłoszenie sprawdzają w obecności zgłaszającego, czy zostało ono złożone przez uprawnioną osobę i czy spełnia warunki określone w art. 143, 144, 195, 196 i 198, numerują i opatrują pieczęcią komisji arkusze wykazu podpisów, a następnie wydają potwierdzenie zgłoszenia okręgowej listy kandydatów na posłów lub zgłoszenia kandydata na senatora.

Po przyjęciu zgłoszenia niedopuszczalne jest dokonywanie jakichkolwiek zmian na okręgowej liście kandydatów na posłów lub w zgłoszeniu kandydata na senatora (art. 144 ust. 6). Niezwłocznie po przyjęciu zgłoszenia, nie później jednak niż w ciągu 3 dni, okręgowa komisja wyborcza bada je w regulaminowym składzie i ustala, czy zgłoszenie spełnia ustawowe wymagania.

Obowiązkowymi elementami zgłoszenia są:

- 1) nazwa i adres komitetu wyborczego, numer okręgu, w którym zgłaszana jest lista okręgowa lub kandydat na senatora, oraz nazwisko i adres pełnomocnika wyborczego komitetu, a gdy zgłoszenia dokonuje osoba upoważniona przez pełnomocnika — również udzielone jej upoważnienie, zawierające dane przewidziane w art. 143 ust. 3. Upoważnienie powinno być opatrzone datą wystawienia i podpisem pełnomocnika;
- 2) dane zgłoszonych kandydatów: ich nazwiska, imiona, zawód i miejsce zamieszkania oraz oznaczenie każdego kandydata nazwą lub skrótem nazwy partii, której jest on członkiem, albo oznaczenie, że nie należy do partii politycznej. Brak w zgłoszeniu informacji o przynależności do partii politycznej, bez wyraźnego wskazania, że kandydat nie jest członkiem żadnej partii, należy traktować jako nieudzielenie informacji w tym zakresie, co stanowi wadę zgłoszenia. Gdyby przy nazwisku kandydata była wskazana przynależność do więcej niż jednej partii, oznaczenie jego przynależności wskazuje zgłaszający.

Zgłaszający może wносить również o umieszczenie przy nazwisku kandydata niebędącego członkiem partii politycznej oznaczenia, że jest on popierany przez partię polityczną, wskazując nazwę bądź skrót nazwy tej partii. Wniosek w tej sprawie może być złożony tylko wraz ze zgłoszeniem, a fakt udzielenia poparcia powinien być potwierdzony na piśmie przez właściwy statutowy organ danej partii. Potwierdzenia może dokonać również terenowy organ statutowy partii, jeśli jest do tego uprawniony na podstawie statutu partii lub otrzymał pisemne upoważnienie od właściwego organu statutowego. Nazwisko kandydata może być oznaczone nazwą lub skrótem nazwy tylko jednej partii; oznaczenie nie może przekraczać 40 znaków drukarskich (art. 144 ust. 1-3);

- 3) wskazanie skrótu nazwy komitetu wyborczego, którym zarejestrowaną listę lub kandydata na senatora należy oznaczyć na urzędowych obwieszczeniach i kartach do głosowania (art. 144 ust. 4). Jeżeli zgłaszający niełoży wniosku o takie oznaczenie, okręgowa komisja wyborcza oznacza listę

lub kandydata na senatora pełną nazwą komitetu wyborczego. Oznaczenie nazwą i skrótem nazwy umieszcza się w tym samym brzmieniu, jakie zawarte jest w uchwale Państwowej Komisji Wyborczej w sprawie przyjęcia zawiadomienia. Jeżeli w uchwale w sprawie przyjęcia zawiadomienia nie ma skrótu nazwy komitetu, okręgowa komisja wyborcza nie uwzględnia wniosku o oznaczenie listy okręgowej lub kandydata na senatora skrótem nazwy tego komitetu.

Do zgłoszenia muszą być załączone wymienione poniżej dokumenty:

- wykaz podpisów wyborców popierających zgłoszenie listy okręgowej lub kandydata na senatora wraz z oświadczeniem o liczbie złożonych podpisów albo — przy zgłoszeniu listy okręgowej — zaświadczenie Państwowej Komisji Wyborczej o uprawnieniu komitetu wyborczego do zgłaszania list bez poparcia podpisami wyborców (art. 144 ust. 5 pkt 1, art. 196 ust. 1). Wykaz podpisów popierających listę okręgową powinien obejmować co najmniej 5.000 wyborców, a wykaz podpisów popierających kandydata na senatora — co najmniej 3.000 wyborców, stale zamieszkałych w tym okręgu wyborczym, w którym dana lista bądź kandydat są zgłaszani (art. 142 ust. 1, art. 196 ust. 1). Badając wykaz podpisów popierających zgłoszenia kandydatów na senatorów, okręgowa komisja ma jednocześnie na uwadze, iż każdy kandydat powinien być poparty podpisami wyborców. Zatem, gdyby komitet wyborczy objął jednym zgłoszeniem więcej niż jednego kandydata na senatora, to do zgłoszenia powinny być dołączone odrębne wykazy podpisów co najmniej 3.000 wyborców z tego okręgu z poparciem dla każdego z kandydatów.

Sprawdzając prawidłowość złożenia wymaganej liczby podpisów, komisja zwraca uwagę, czy każda strona wykazu odpowiada ustawowym wymogom (art. 140 ust. 2 i 3, art. 196 ust. 3 i 4). Jeśli karta z wymaganymi danymi zespolona będzie z kartą bez tych danych, podpisy od miejsca zespolenia traktuje się jako złożone wadliwie. Formularz wykazu powinien być złożony w oryginale. Wypełnione strony wykazu będące kopiami traktuje się jako wadliwe. Czytelnie wpisane powinny być wszystkie dane wyborcy

udzielającego poparcia, objęte wykazem: nazwisko, imię, adres zamieszkania (miejscowość, ulica, numer domu i numer mieszkania, a w miejscowościach, w których nie ma ulic — numer domu (posesji) i numer lokalu lub tylko numer domu w przypadku braku odrębnie numerowanych lokali), numer PESEL oraz własnoręczny jego podpis. Nie jest wymagane podawanie kodu pocztowego. Należy uznać za prawidłowo udzielone poparcie, gdy zamiast wskazania pełnego brzmienia nazwy miejscowości w rubryce „Adres zamieszkania” popierający posłuży się powszechnie używanym i jednoznacznie rozumianym skrótem tej nazwy, jeżeli inne dane dotyczące adresu zamieszkania (nazwa ulicy, nr domu, nr lokalu) zostały podane zgodnie z wymaganiami. Za prawidłowo udzielone poparcie należy uznać również takie, w którym zamiast dokładnego podania adresu zamieszkania w rubryce na to przeznaczonej postawiono znak odnośnika do adresu wskazanego w pozycji bezpośrednio wyżej umieszczonej w wykazie podpisów, jeżeli osoby wymienione w tych pozycjach noszą to samo nazwisko, co wskazywałoby, iż są członkami rodziny wspólnie zamieszkałymi pod tym samym adresem.;

- pisemna zgoda każdego kandydata na kandydowanie w wyborach zarządzonych na dzień 21 października 2007 r. ze wskazaniem numeru okręgu wyborczego, w którym będzie kandydował, oraz nazwy komitetu wyborczego, który zgłosił jego kandydaturę. Zgoda na kandydowanie powinna zawierać dane przewidziane w art. 144 ust. 5 pkt 2, z tym że podanie daty urodzenia kandydata lub tylko jego wieku (w latach) spełnia ustawowy wymóg;
- oświadczenie każdego kandydata (art. 144 ust. 5 pkt 3), złożone według wzoru stanowiącego załącznik Nr 1a do ustawy o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944-1990 oraz treści tych dokumentów. Jeżeli kandydat, w związku z pełnieniem funkcji publicznej określonej w powołanej ustawie, wcześniej składał oświadczenie, o którym wyżej mowa, składa zamiast niego informację

według wzoru stanowiącego załącznik Nr 2a do powołanej ustawy. Jeżeli z informacji wynikać będzie, że kandydat złożył oświadczenie według wcześniej obowiązujących wzorów, złożenie informacji należy traktować jako wadę zgłoszenia.

Oświadczeń nie składają kandydaci urodzeni po dniu 31 lipca 1972 r. (art. 7 ust. 1 ustawy wyżej wymienionej).

II. Rejestracja list okręgowych i kandydatów na senatorów

1. Po ustaleniu prawidłowości dokumentów zgłoszenia i wymaganego poparcia wyborców wyrażonego w wykazie podpisów, okręgowa komisja wyborcza postanawia o zarejestrowaniu listy okręgowej lub kandydata na senatora. W razie stwierdzenia wad dokumentów lub braku wymaganego poparcia wyborców komisja postanawia o wezwaniu do usunięcia wad zgłoszenia lub uzupełnienia wykazu podpisów bądź też o odmowie rejestracji listy lub kandydata na senatora (art. 147, art. 148, art. 149 ust. 2).

1) Jeżeli dokumenty zgłoszenia i wykaz podpisów wyborców popierających zgłoszenie spełniają ustawowo określone warunki, okręgowa komisja wyborcza sporządza niezwłocznie protokół rejestracji listy okręgowej lub kandydata na senatora. Jeden egzemplarz protokołu komisja doręcza zgłaszającemu, a drugi, wraz z oświadczeniami i informacjami przewidzianymi w art. 144 ust. 5 pkt 3, przesyła niezwłocznie Państwowej Komisji Wyborczej.

2) Okręgowa komisja wyborcza, stwierdziwszy wady zgłoszenia inne niż brak wymaganej liczby prawidłowo złożonych podpisów wyborców (np. niekompletne dokumenty zgłoszenia bądź błędy w tych dokumentach), wzywa osobę zgłaszającą do ich usunięcia w terminie 3 dni, a jeśli wady nie zostaną usunięte w terminie — odmawia rejestracji.

W wypadku nieusunięcia wad zgłoszenia w odniesieniu do poszczególnych kandydatów zgłoszonych na liście okręgowej, listę rejestruje się w zakresie nieobjętym wadą, a odmawia rejestracji w odniesieniu do kandydatów zgłoszonych wadliwie; jest to jednak dopuszczalne tylko wówczas,

gdy liczba kandydatów pozostających na liście nie jest mniejsza niż liczba posłów wybieranych w danym okręgu wyborczym. W wypadku gdy liczba prawidłowo zgłoszonych kandydatów jest mniejsza od liczby wybieranych posłów, komisja odmawia rejestracji listy w całości (art. 147 ust. 2).

Nieusunięcie w terminie wad zgłoszenia kandydata na senatora powoduje zawsze odmowę rejestracji kandydata.

W postanowieniu o odmowie rejestracji podaje się uzasadnienie odmowy oraz pouczenie o przysługującym zgłaszającemu prawie odwołania do Państwowej Komisji Wyborczej, w terminie 2 dni od dnia doręczenia postanowienia okręgowej komisji wyborczej; postanowienie doręcza się niezwłocznie osobie zgłaszającej listę lub kandydata (art. 147 ust. 3 w związku z art. 10 ust. 2 pkt 2).

- 3) Jeżeli liczba prawidłowo złożonych podpisów wyborców popierających zgłoszenie listy okręgowej lub kandydata na senatora jest mniejsza niż ustawowo wymagana, okręgowa komisja wyborcza wzywa zgłaszającego do uzupełnienia wykazu podpisów. Sposób uzupełnienia wykazu podpisów okręgowa komisja wyborcza ustala odpowiednio do charakteru stwierdzonej wady, z tym że wykaz podpisów złożony komisji wraz ze zgłoszeniem nie może być przekazany zgłaszającemu w celu uzupełnienia.

Uzupełnienie wykazu podpisów może być dokonane tylko do czasu upływu terminu przewidzianego do zgłoszenia list lub kandydatów na senatora, tj. do dnia 26 września 2007 r. do godz. 24⁰⁰. Jeśli ustalenia wad wykazu podpisów komisja dokonała po upływie ustawowego terminu dla przyjmowania zgłoszeń lub gdy do upływu tego terminu zgłaszający nie dokonał uzupełnienia wykazu podpisów, okręgowa komisja wyborcza odmawia rejestracji listy lub kandydata na senatora i niezwłocznie doręcza zgłaszającemu postanowienie wraz z uzasadnieniem oraz pouczeniem o możliwości jego zaskarżenia do właściwego miejscowo sądu okręgowego, w terminie 3 dni od dnia doręczenia postanowienia okręgowej komisji wyborczej (art. 148).

4) Jeśli w toku sprawdzania wykazu podpisów wyborców okręgowa komisja wyborcza poweźmie uzasadnione wątpliwości co do prawdziwości danych zawartych w wykazie bądź co do wiarygodności podpisów, dokonuje ona w terminie 3 dni sprawdzenia tych danych bądź wiarygodności podpisów, w sposób przewidziany w art. 149 ust. 1. Mimo iż termin na dokonanie tych czynności ma charakter instrukcyjny, należy dążyć do jego dotrzymania. O terminie podjęcia postępowania wyjaśniającego należy powiadomić osobę zgłaszającą.

Jeżeli w wyniku przeprowadzonego postępowania okręgowa komisja wyborcza stwierdzi, że zgłoszenie okręgowej listy bądź kandydata na senatora nie zostało poparte ustawowo wymaganą liczbą podpisów, nie wzywa do uzupełnienia wykazu, lecz postanawia o odmowie rejestracji tej listy bądź kandydata. Postanowienie wraz z uzasadnieniem i pouczeniem o trybie zaskarżenia do właściwego miejscowo sądu okręgowego, w terminie 2 dni od dnia doręczenia postanowienia okręgowej komisji wyborczej, doręcza się niezwłocznie osobie dokonującej zgłoszenia (art. 149 w związku z art. 10 ust. 2 pkt 2).

2. Okręgowa komisja wyborcza wykonuje zadania związane z rejestracją list okręgowych i kandydatów na senatorów, mając na uwadze terminy wykonania innych czynności wyborczych, przewidziane w ustawie. Komisja zapewnia zwłaszcza sprawne rozpatrywanie zgłoszeń list lub kandydatów na senatorów, tak aby zakończyć procedurę rejestracyjną w jak najkrótszym czasie po dokonaniu zgłoszeń. Ma to szczególne znaczenie wobec zgłoszeń wniesionych bezpośrednio przed upływem terminu do ich dokonania, w odniesieniu do których postępowanie rejestracyjne, w tym ewentualne usuwanie stwierdzonych wad, odbywać się będzie po tym terminie; nie może to jednak mieć wpływu na terminowe sporządzenie przez komisję i podanie do publicznej wiadomości obwieszczeń o zarejestrowanych listach i kandydatach.

III. Numery list okręgowych i obwieszczenia o zarejestrowanych listach i kandydatach

1. Po przekazaniu przez Państwową Komisję Wyborczą informacji o wylosowanych jednolitych numerach dla list komitetów wyborczych, które zarejestrowały listy w więcej niż jednym okręgu wyborczym okręgowa komisja wyborcza przeprowadza losowanie numerów dla list tych komitetów wyborczych, których listy zostały zarejestrowane wyłącznie w danym okręgu wyborczym.

Przed przystąpieniem do losowania komisja ustala sposób jego przeprowadzenia. O terminie i miejscu losowania zawiadamia się osoby, które dokonały zgłoszeń.

Losowanie należy przeprowadzić w dniu, w którym Państwowa Komisja Wyborcza przekaze informację o wylosowanych przez siebie numerach. O terminie losowania numerów przez Państwową Komisję Wyborczą okręgowe komisje wyborcze zostaną wcześniej powiadomione, co umożliwi podanie z osobom, które dokonały zgłoszeń, terminu i miejsca losowania dokonywanego przez okręgowe komisje wyborcze, z odpowiednim wyprzedzeniem.

Z przeprowadzonego losowania sporządza się protokół, a o wylosowanych numerach list zawiadamia niezwłocznie zgłaszających (art. 151).

2. Po wylosowaniu numerów list okręgowa komisja wyborcza ustala treść obwieszczenia o zarejestrowanych listach okręgowych, zawierającego informacje o ich numerach, nazwach i skrótach nazw komitetów wyborczych oraz dane o kandydatach zawarte w zgłoszeniach list.

W obwieszczeniu podaje się także treść części A oświadczenia, o którym mowa w art. 7 ust. 1 ustawy o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944-1990 oraz treści tych dokumentów, kandydatów, którzy w oświadczeniu wskazali, że pracowali, pełnili służbę i/lub byli tajnymi współpracownikami organów bezpieczeństwa państwa w okresie od dnia 22 lipca 1944 r. do dnia 31 lipca 1990 r.

W odniesieniu do kandydatów, którzy przedłożyli informację o uprzednim złożeniu oświadczeń, o których wyżej mowa, treść oświadczenia okręgowa komisja wyborcza ustala występując z pytaniem do Biura Lustracyjnego Instytutu Pamięci Narodowej — Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu. Kopię odpowiedzi z Biura Lustracyjnego okręgowa komisja wyborcza przekazuje Państwowej Komisji Wyborczej wraz z dokumentami, o których mowa w pkt II.1.1 zdanie drugie.

Na obwieszczeniach nie umieszcza się symboli graficznych partii ani komitetów wyborczych.

Obwieszczenia powinny być rozplakatowane w terminie do dnia 11 października 2007 r. Jeden egzemplarz obwieszczenia przesyła się niezwłocznie Państwowej Komisji Wyborczej.

Okręgowa komisja wyborcza ustala odrębnie treść obwieszczenia zawierającego informację o zarejestrowanych kandydatach na senatorów, podając dane zawarte w zgłoszeniach kandydatów, te same, które umieszcza się w obwieszczeniu o zarejestrowanych listach okręgowych, z tym że nazwiska i imiona zarejestrowanych kandydatów na senatorów umieszcza się na obwieszczeniu w porządku alfabetycznym. Powinny one, analogicznie do obwieszczeń o zarejestrowanych listach okręgowych, zostać podane do publicznej wiadomości oraz przekazane Państwowej Komisji Wyborczej (art. 152).

IV. Zmiany w zarejestrowanych listach okręgowych i unieważnienie rejestracji kandydatów na senatorów

1. Okręgowa komisja wyborcza skreśla z listy okręgowej nazwisko kandydata na posła, który zmarł, utracił prawo wybieralności lub złożył komisji na piśmie oświadczenie o wycofaniu zgody na kandydowanie (art. 153 ust. 1).

Uzupełnienie zarejestrowanej listy okręgowej o nowego kandydata może mieć miejsce tylko wtedy, gdy skreślenie nazwiska kandydata nastąpiło wskutek jego śmierci i spowodowało, że na liście tej pozostało mniej kandydatów niż wynosi liczba posłów wybieranych w danym okręgu. W takim wypadku komisja

powiadamia osobę zgłaszającą tę listę o możliwości zgłoszenia nowego kandydata; zgłoszenie nowego kandydata nie wymaga poparcia podpisami wyborców. Uzupełnienia listy można dokonać najpóźniej w dniu 8 października 2007 r. (art. 153 ust. 2 i art. 233 ust. 2).

Gdy skreślenie kandydata z listy nastąpiło z innej przyczyny niż śmierć kandydata lub jeśli lista nie została uzupełniona do dnia 8 października 2007 r., a pozostaje na niej mniej kandydatów niż liczba posłów wybieranych w okręgu — komisja unieważnia rejestrację tej listy. Od postanowienia komisji w tej sprawie nie przysługuje środek prawny (art. 153 ust. 3).

Jeżeli przed dniem wyborów nastąpiło rozwiązanie komitetu wyborczego (art. 106 ust. 3), okręgowa komisja unieważnia rejestrację listy tego komitetu. Od postanowienia komisji nie przysługuje środek prawny (art. 153 ust. 4).

2. Jeżeli kandydat na senatora zmarł, utracił prawo wybieralności lub złożył komisji na piśmie oświadczenie o wycofaniu zgody na kandydowanie, albo nastąpiło rozwiązanie komitetu wyborczego, okręgowa komisja wyborcza unieważnia rejestrację kandydata. Od postanowienia komisji w tej sprawie nie przysługuje środek prawny.
3. Zawiadomienie wyborców o zmianach następuje w formie obwieszczenia. Jeśli wydrukowanie obwieszczenia przed dniem wyborów jest niemożliwe, należy zapewnić umieszczenie odpowiedniej informacji w lokalach obwodowych komisji wyborczych i, w miarę możliwości, podać ją w formie komunikatu w lokalnej prasie, rozgłośniach radiowych i telewizyjnych. Jeden egzemplarz obwieszczenia lub informacji przekazuje się niezwłocznie Państwowej Komisji Wyborczej (art. 153 ust. 5).